

Selvitys hukkakauralainsäädännön vaikutuksista 2007

Helsinki 2007

Selvitys hukkakauralainsäädännön vaikutuksista 2007

Helsinki 2007

SISÄLLYSLUETTELO

1	HUKKAKAURA KASVINA	4
2	HUKKAKAURAN LEVINNEISYYS	4
3	HUKKAKAURALAINSÄÄDÄNTÖ JA SEN VAIKUTUKSET	5
3.1	LAKI HUKKAKAURAN TORJUNNASTA (185/2002), MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS HUKKAKAURAN TORJUNNASTA (326/02)	5
3.1.1	<i>Torjuntasuunnitelmat</i>	6
3.1.2	<i>Hukkakaurattomuustarkastus</i>	6
3.1.3	<i>Valvonta</i>	7
3.1.4	<i>Sanktiot</i>	7
3.2	MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS HUKKAKAURAN TORJUNNASTA AIHEUTUVIEN KUSTANNUSTEN KORVAAMISESTA (32/02)	8
3.3	MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS HUKKAKAURASTA KYLVÖSIEMENENTUOTANNOSSA (43/02)	8
4	YHTEENVETO	9
5	LOPUKSI	10
	LIITE 1 HUKKAKAURAN SAASTUTTAMAN PELTOALAN OSUUS VUONNA 2006	11
	LIITE 2 HUKKAKAURAN SAASTUTTAMAN PELTOALAN OSUUS VUONNA 2007	12

1 Hukkakaura kasvina

Elintarvike- ja rehuraaka-aineen saannin turvaaminen ja tuotannon onnistuminen perustuvat korkealaatuisten tuotantopanosten käyttöön. Kasvinviljelyssä määrällisesti riittävän ja hyvälaatuisen raaka-aineen tuotanto perustuu laadukkaaseen ja puhtaaseen, rikkasiemenistä vapaaseen kylvösiemeneseen. Myös lopputuotteen on oltava puhdasta muista lajeista ja lajikkeista, rikkoutuneista jyivistä, vieraista ainesosista ja rikkasiemenistä.

Hukkakaura (hukkakauralla tarkoitetaan lajeja *Avena fatua*, *Avena ludovicina* ja *Avena sterilis*) on erityisesti viljanviljelyä ja kylvösiementuotantoa haittaava yksivuotinen rikkakasvi. Se lisääntyy nopeasti, leviää tehokkaasti ja koska sen siemen saattaa säilyä maassa itämiskykyisenä vuosia, se on myös vaikeasti hävitettävissä. Naapuritilan lieväkin hukkakaurasaastunta leviää esimerkiksi eläinten, tulvien, puinnin, tilan rahtitöiden tai siemenkauppalaan vastaisesti markkinoitavan siemenen välityksellä muille tiloille ja aiheuttaa kustannuksia ja työtä. Lohkolle iskeytyessään hukkakaura valtaa alaa muilta kasveilta, voi vallata yhden peltolohkon kokonaan tai pahimmillaan tilan koko peltoalan.

Orastumisen jälkeen hukkakaura kasvaa hitaammin kuin vilja. Se kehittää ensin voimakkaan juuriston, jonka avulla se myöhemmin kasvaa nopeasti viljan seassa muuta kasvustoa korkeammaksi. Hukkakauran tuottamien siementen määrä vaihtelee suuresti ja riippuu röyhylle tulon ajankohdasta ja kasvuston kilpailusta. Hukkakaura tulee aikaisin ja varistaa herkästi siemenensä maahan. Siemenistä enintään 5–10 prosenttia itää samana syksynä. Loput siemenistä säilyvät itämislevossa talven yli ja itävät vasta seuraavana keväänä. Syksyllä orastuvat hukkakaurat eivät talvehdi. Jos peltoa ei muokata syksyllä, myös osa maan pinnalle jääneistä siemenistä tuhoutuu talven aikana. Lämpötila ja maan kosteus vaikuttavat siemenen itämislevon pituuteen ja siemeniä hajottavien pieneliöiden toimintaan. Ladossa ja kuivassa olkikasassa siemen voi olla hyvin pitkäikäinen. Hukkakaura viihtyy multamailla, missä huomattava osa maan pintakerroksen siemenistä orastuu. Siemenessä on riittävästi vararavintoa itämistä varten jopa 15–20 cm:n syvyydessä. Tällaiset yksilöt orastuvat tavallisesti muita hukkakaurayksilöitä myöhemmin ja kemiallinen torjunta ei näin ollen tehoa kyseisiin yksilöihin.

2 Hukkakauran levinneisyys

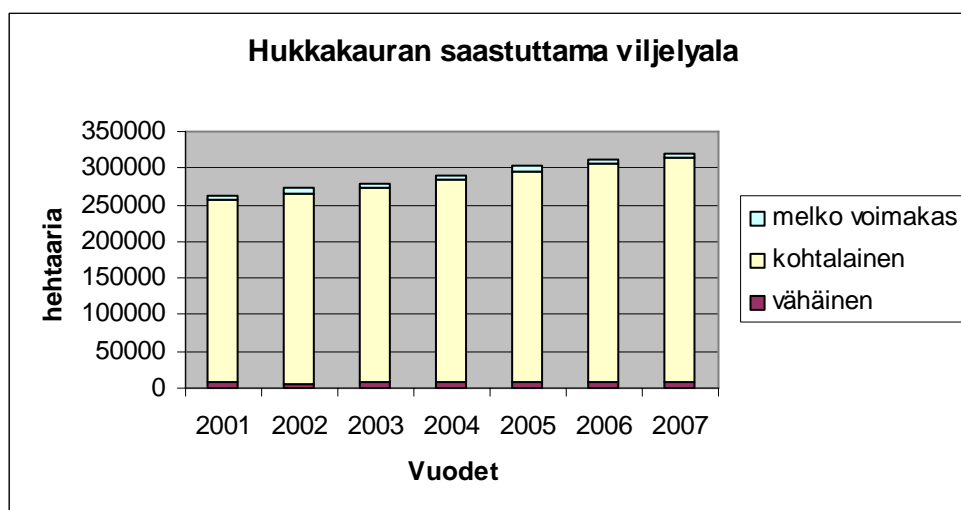
Hukkakaura on yleistynyt yksipuolisen viljanviljelyn seurauksena maamme parhailla viljelyalueilla muun muassa Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Satakunnassa ja Pohjanmaalla. Suunnitelmallinen torjunta on vähentänyt hukkakauran kasvutiheyttä pelloilla, mutta saastunnan jälkeen hukkakaurasta vapaaksi todettuja alueita on ollut käytännössä vähän verrattuna uusiin saastuneeksi todettuihin alueisiin. Kunnan hukkakaurarekisteriin merkitään aina koko peruslohko saastuneeksi, vaikka hukkakauran saastuttama ala olisi rajoittunut vain yhteen kasvulohkoon. Täten saastunut ala ei anna aivan todellista kuvaa tilanteesta.

Vuoden 2000 maataloustukihakemusten yhteydessä viljelijät ilmoittivat hukkakauran saastuttamaksi alaksi yhteensä 250 000 hehtaaria, joka oli noin 11 prosenttia viljellystä peltoalasta. Vuonna 2007 hukkakauran saastuttama ala oli 13,7 prosenttia viljellystä peltoalasta. Vuodesta 2001 vuoteen 2007 varsinainen hukkakauran saastuttama ala hehtaareissa on kasvanut 22 prosenttia. Liitteissä 1 ja 2 on koko Suomen tilanne vuosilta 2006 ja 2007.

Hukkakauran saastuttaman peltoalan kasvu 2000 -luvulla johtunee ainakin osittain valvonnan tehostumisesta. Nykyään saastunut ala on niin suuri, että eräillä alueilla on vaikeuksia löytää hukkakaurasta vapaita tiloja kylvösiementuotantoa varten.

Taulukko 1. Hukkakaurattomien ja hukkakauran saastuttamien peltojen ala hehtaareina vuosina 2001–2007.

ha	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
pellolla ei esiinny hukkakauraa	1993953	2001460	2004386	2007835	2027856	2033368	2017204
vähäinen saastunta	7704	6688	7885	8468	8046	8102	7691
kohtalainen saastunta	248320	259642	265650	275307	288386	298196	307855
melko voimakas saastunta	6973	5956	6066	5755	6167	6167	5512
yhteensä hukkakauran saastuttamaa	262997	272286	279601	289530	302596	312465	321058

Kuva 1. Hukkakauran saastuttaman viljelyalan kehitys vuosina 2001–2007.

3 Hukkakauralainsäädäntö ja sen vaikutukset

3.1 Laki hukkakauran torjunnasta (185/2002), maa- ja metsätalousministeriön asetus hukkakauran torjunnasta (326/02)

Viljelmän tai sen läheisyydessä sijaitsevien alueiden haltijoiden on huolehdittava hukkakauran esiintymisen ja leviämisen estämisestä. Viranomaisten ja alueen haltijan on myös ilmoitettava viipymättä maaseutuelinkeinoviranomaiselle havaitsemistaan hukkakauraesiintymistä. Maatalouden tukia hakevat ilmoittavat peruslohkojen hukkakauratilanteen tukihaun yhteydessä. Jos alue tai peruslohko ei kuulu tukihaun piiriin, ilmoitus tehdään vapaamuotoisesti. Ilmoituksen jälkeen elinkeinoviranomainen suorittaa alueella katselmuksen samana kasvukautena kun ilmoitus on saatu ja antaa torjuntaohjeen.

Katselmuksessa arvioidaan saastuneen alueen hukkakauratilanne, huomioidaan alueen ympäristössä oleva hukkakauratilanne ja alueen haltijan mahdollisuus vaikuttaa hukkakauran esiintymiseen alueellaan. Katselmuksesta laaditaan pöytäkirja, johon kirjataan torjuntaohjeen tai -suunnitelman laatimista varten tarvittavat tiedot (mm. alueen haltijan nimi ja yhteystiedot, alueen nimi ja tunnus,

tarvittaessa alueen nimeäminen ja rajaaminen, hukkakaurasaastunnan aste sekä arvio alueen haltijan mahdollisuuksista torjua hukkakauraa).

Maaseutuelinkeinoviranomaiset ja naapurit voivat tuntea hankalaksi tilanteen, jossa heidän pitäisi ilmoittaa hukkakauraesiintymistä viranomaisille. Toisten pelloilla esiintyvistä hukkakaurasta ei suhteiden huonontumisen pelossa haluta kertoa. Lisäksi maaseutuelinkeinoviranomaisen muiden töiden tekemisen esim. neuvonnan antamisen pelätään hankaloituvan. Vaikka tilanne on parantunut runsaan tiedottamisen kautta, usein viljelijät ovat melko välinpitämättömiä hukkakauran esiintymisen suhteen.

3.1.1 Torjuntasuunnitelmat

Viljelijälle annetaan torjuntaohje vähäisen saastunnan tapauksessa ja torjuntasuunnitelma, jos tila on pahoin saastunut tai viljelijä ei noudata torjuntaohjetta. Torjuntasuunnitelmassa on tiedot alueen haltijasta, alueesta, tehtävistä toimenpiteistä vuosittain, tarvittavasta viljelykierrosta ja kielto kauran viljelyyn. Torjuntasuunnitelman avulla alueelle levinnyttä hukkakauraa torjutaan ja pyritään estämään sen leviäminen. Suunnitelmien toimivuuden takaamiseksi tila käsitellään kokonaisuutena, hukkakauran torjuntamahdollisuudet kartoitetaan ja valitaan parhaat vaihtoehdot torjuntakeinoiksi. Torjuntasuunnitelmat tehdään yleensä 3-4 vuodeksi, mutta niitä voidaan päivittää tarvittaessa. Suunnitelmaa laadittaessa annetaan viljelijälle myös henkilökohtaista neuvontaa. Suunnitelman noudattamista valvovat Evira, TE -keskukset ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset.

Torjuntasuunnitelmat on käytännössä tehnyt neuvontajärjestö ProAgria, mutta niistä päättää kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen. Suunnitelmia on tällä hetkellä voimassa noin 400 tilalla. Pahiten saastuneille alueille tarvitaan suunnitelmia edelleen lisää. Vuonna 2003 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan viljelijät kokivat torjuntasuunnitelman useimmiten hyvin tarpeelliseksi. Myös valvontojen perusteella on voitu todeta, että suunnitelmat ovat toimineet melko hyvin. Vuodelle 2008 on varattu erillisrahaa budjetissa 20 000 € suunnitelmien tekoa varten.

Luomutuotannossa olevien lohkojen hukkakauratorjunnan järjestäminen on toisinaan ongelmallista. Olisi tarpeen määritellä selkeästi, milloin luomusopimuksen piirissä olevalla lohkolle ei torjuntaa enää voida luotettavasti hoitaa esim. kitkennällä, vaan tarvitaan kemiallista torjuntaa. Tällöin kyseinen lohko olisi voitava nopeasti poistaa luomusopimuksesta, jotta siellä voitaisiin tehdä muutaman vuoden ajan kemiallista torjuntaa.

3.1.2 Hukkakaurattomuustarkastus

Kun torjuntaohjeen tai -suunnitelman mukaiset torjuntatoimenpiteet on suoritettu, alueen haltija voi pyytää kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselta hukkakaurattomuustarkastuksen. Alue todetaan hukkakaurasta vapaaksi, jos kahden perättäisen vuoden tarkastuksessa sillä ei ole todettu hukkakauraa. Tarkastusta ei voida tehdä, jos peruslohkolla viljellään kauraa, rypsiä, rapsia, sinappia, ruista, kuminaa, perunaa tai se on nurmella taikka avo- tai nurmikesantona. Tarkastusta ei saa suorittaa, jos alueella on samana kasvukautena käytetty hukkakaurantorjunta-ainetta tai muita torjuntatoimenpiteitä, lohko on niitetty tai pahoin lakoutunut tai viljelytekniiset toimenpiteet estävät tarkastuksen suorittamisen.

Hukkakaurattomuustarkastuksen ongelman muodostaa se, että koko peruslohkolla tulee kasvaa oikeita kasvilajeja, jotta hukkakaurattomuustarkastus voidaan tehdä. Pienet alueet peruslohkolla,

esim. pysyvät laitumet, pienet kotitarveperunamaat tai vesistöön rajoittuvat kapeat suojakaistat (nurmi), estävät hukkakaurattomuustarkastuksen tekemisen. Tällöin koko peruslohko pysyy hukkakaurarekisterissä. Vähäinen alue ”väärää” kasvilajia ei saisi olla este koko peruslohkon hukkakaurattomuustarkastukselle.

3.1.3 Valvonta

Lain täytäntöönpanosta ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta vastaa Evira, joka käyttää apunaan TE -keskuksia ja maaseutuelinkeinoviranomaisia. Evira laatii vuosittain valtakunnallisen valvontasuunnitelman ottaen huomioon edellisen vuoden valvontatulokset, elinkeinonharjoittajan toimintaa koskevat ilmoitukset, riskinarvioinnin ja valvonnan järjestämistä koskevat vuotuiset tulostavoitteet. Valvontasuunnitelmasta käy ilmi sen laatimisen perusteet, valvonnan painopistealueet, kohteet, tehtävien tarkastusten lukumäärä ja luonne.

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomainen pitää valvontaa varten rekisteriä alueista, joilla esiintyy hukkakauraa. Rekisteriin merkitään alueen ja sen haltijan tunnistetiedot, ilmoituksen ja katselmuksen päivämäärät, saastunnan aste ja torjuntasuunnitelma, mahdolliset rangaistukset ja muut toimenpiteet sekä päivämäärä, jolloin alue on todettu vapaaksi hukkakaurasta. Maaseutuelinkeinoviranomaisen on poistettava alue rekisteristä kahden vuoden kuluttua siitä, kun alue on todettu vapaaksi hukkakaurasta. Vanhojen tietojen jääminen hukkakaurarekisteriin on aiheuttanut toisinaan ongelmia, kun tila tai pelto on vaihtanut haltijaa ja siellä on harkittu siementuotannon aloittamista. Lisäksi on runsaasti tiloja, esim. kotieläintilat, jotka eivät koe tarpeelliseksi hakea peruslohkoille hukkakaurattomuustarkastusta. Näille tiloille ei ole suurempaa haittaa siitä, että lohko on hukkakaurarekisterissä. Siksi osa alueista roikkuu rekisterissä, vaikka niillä ei olekaan hukkakauraa.

TE -keskusten tulossopimusneuvotteluissa hukkakauravalvontaan sovittu työaika oli vuonna 2007 347 htp:tä (~ 1,57 htv:tä), joka tulee pääosin täytettyä, osittain ylitettyä. Ongelmana on TE -keskusten valvonta-alueen laajuus. Yksi valvontaan keskittyvä tarkastaja ei ehdi perehtyä kaikkiin kasvukauden aikana ilmi tuleviin tapauksiin. Toinen TE -keskuksia ja kuntia koskeva ongelma on sijaisuuksien järjestäminen, sillä hukkakauravalvonnan kriittisin ajankohta osuu lomakauteen. Hukkakauravalvonta on laissa määritelty kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Oikea-aikaisuus, yhtenäisyys ja vaikuttavuus on kirjattu Eviran valvontastrategiaan. Nämä tavoitteet eivät toteudu, jos viranomaiset toimivat eri tahtiin. Kunnat ovat toivoneet jämerämpiä otteita TE -keskusten tekemään valvontaan ja rangaistusten antamiseen. Valvontaa olisi tehostettava erityisesti kunnissa myös ennakoivasti, koska kemiallisen torjunnan oikea ajankohta on jo kesäkuussa. Laki antaa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle mahdollisuuden teettää torjunta, mutta teettämisen mahdollisuus pitäisi olla myös TE -keskuksella sekä Eviran tarkastajilla heti kun vakava saastunta havaitaan, jotta hukkakauran leviäminen naapurilohkoille voitaisiin nopeasti estää.

3.1.4 Sanktiot

Torjuntasuunnitelmien noudattamisen laiminlyönneistä on seurannut TE -keskusten valvontatulosten perusteella myös tukien epäämisiä. Niiden määrästä ei ole vielä saatavilla ajantasaista tietoa. Tukien leikkaamisessa tulisi saavuttaa valtakunnallisesti yhtenäinen käytäntö ja samalla toistuvissa laiminlyöntitapauksissa sanktion olisi oltava riittävän suuri hukkakauraongelman ja sen merkityksen vähättelyn estämiseksi. Lisäksi yleisessä tukipolitiikassa pitäisi olla työkalut hukkakauran torjuntaan kannustamiseen pelkkien sanktioiden sijaan.

3.2 Maa- ja metsätalousministeriön asetus hukkakauran torjunnasta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta (32/02)

Hukkakaura aiheuttaa merkittäviä kuluja maataloudelle kemiallisen tai muulla tavoin toteutettavan torjunnan kustannuksina. Alustavien myyntitietojen mukaan hukkakauraa on torjuttu kemiallisesti v. 2007 noin 110 000 ha:lla varsinaisilla viljakasveille hyväksytyillä valikoivilla herbisideillä. Öljykasveille ja muille leveälehtisille kasveille hyväksytyt hukkakauraherbisidit sopivat myös juola-vehnän torjuntaan, mutta maahantuojien käsitys on se, että niitäkin on käytetty hukkakauran torjumiseen 25–30 000 ha:n alalla. Karkeasti laskettuna pelkkä veroton hukkakauran torjunta-ainekustannus on valtakunnallisesti yhteensä noin 6,2 milj. € Lisäksi tulevat työkustannukset, joiden määrää voi vain arvioida, koska kemiallisen torjunnan jälkeen tarvitaan tarkistuskitkentöjä vähintään 2-3 kertaa ja jokaisesta tehdystä tarkistuskitkennästä aiheutuu lisäkustannusta. Joka tapauksessa kulut ovat vuosittain vähintään 10 milj. €suuruusluokkaa.

Hukkakauran leviämisen ennaltaehkäisy ja hukkakauran tarkkailu jo ennen varsinaista saastuntaa on tehokkainta torjuntaa. Evira on laskenut, että jos viljelijä kiertää 50 ha:n tilan, jolla ei esiinny hukkakauraa, kaksi kertaa kasvukauden aikana, kustannukseksi tulee 5,70 €/ha. Samankokoisella tilalla, jolla on 15 ha hukkakauran saastuttamaa peltoa, josta 10 ha ruiskutetaan ja 5 ha kitketään sekä tehdään tarkistuskitkennät, torjuntakustannukset ovat 64 €/ha. Kun hukkakaura pääsee leviämään tilalle, torjuntakustannukset kymmenkertaistuvat. Ennaltaehkäisevä torjunta on myös ympäristön kannalta paras käytäntö, sillä se vähentää mm. kasvinsuojeluaineiden käyttöä. Evira on panostanut hukkakauralain toimeenpanotehtävissä erityisesti koulutukseen ja tiedotukseen. Nykyiset valtion kustannukset ovat vain murto-osa niistä kustannuksista, jotka syntyvät, jos hukkakaurasaastunta pahenee.

Vuoden 2008 budjettiin on varattu 66 000 € hukkakauran torjuntakustannusten korvaamiseen viljelijälle. Varat kohdennetaan torjuntasuunnitelmia ja -ohjeita noudattaneille tiloille, joilla torjunnan kustannus on ollut huomattava tilan verotettavaan tuloon nähden. Maaseutuelinkeinoviranomainen selvittää, onko alueelle annettua torjuntaohjetta tai -suunnitelmaa noudatettu, ovatko esitetyt kustannukset johtuneet hukkakauran hävittämisestä sekä arvioi missä määrin kustannukset ovat heikentäneet hakijan taloudellista asemaa. Korvaushakemus selvityksineen lähetetään TE -keskukselle, joka tarkastaa hakemukset ja ilmoittaa Eviralle tarvittavan määrärahan suuruuden. Evira päättää siitä, miten määräraha jaetaan TE -keskusten kesken. Saatuaan Eviran päätöksen määrärahan suuruudesta, TE -keskukset päättävät korvauksien maksamisesta. Budjettiin varattu raha ei riitä kuin pienelle osalle hakemuksia. Määrärahaa korottamalla hukkakauran torjunta tehostuisi. Sen kohdentaminen olisi kuitenkin suunniteltava entistä harkitummin.

3.3 Maa- ja metsätalousministeriön asetus hukkakaurasta kylvösiementuotannossa (43/02)

Siementuotannon piiriin uutena tuleva tuotantotila ei saa perustamishetkellä olla hukkakaura-rekisterissä, lukuun ottamatta öljy- ja kuitukasvien, vihannesten, juurikkaiden, timotein ja apiloiden siementuotantoa. Maatiaislajikkeiden ylläpitoviljelyksellä ei saa esiintyä hukkakauraa.

Jos siementuotantotilalta löydetään hukkakauraa, tilan kylvösiementuotantoa ei periaatteessa hyväksytä. Poikkeuksena ovat kuitenkin tapaukset, joissa yhdeltä siementuotannossa olevalta lohkolta tai siemenviljelykseen rajoittuvasta muusta kasvustosta löydetään enintään 2 hukkakaura-

yksilöä. Naapuritilalla olevat hukkakaurat eivät kuitenkaan vaikuta siemenviljelyksen hylkäämiseen, vaikka naapurin tila olisikin siemenviljelyksen välittömässä läheisyydessä.

Hukkakauran saastuttamasta kasvulohkosta muodostetaan tarkkailulohko, jolle suoritetaan katselmus ja laaditaan torjuntaohje tai -suunnitelma. Seuraavat poikkeukset siementuotannon jatkamiseksi tilalla hukkakauran löytövuotta seuraavana vuonna ovat mahdollisia:

- jos siementuotantotilalla esiintyy hukkakauraa yhdellä kasvulohkolla, siementuotanto on sallittu kaikilla lajeilla ja siementuotantoa voidaan harjoittaa muilla lohkoilla kuin tarkkailulohkolla.
- jos hukkakauraa esiintyy kahdella kasvulohkolla, siementuotanto on sallittu timoteilla, puna-apilalla, rypsillä ja rapsilla ja siementuotantoa voidaan harjoittaa muilla lohkoilla kuin tarkkailulohkoilla.
- jos hukkakauraa esiintyy kolmella kasvulohkolla, siementuotantoa ei hyväksytä, ennen kuin tila on vapautunut hukkakaurasta ja kunnan hukkakaurarekisteristä. Evira voi poikkeusluvalla painavista syistä sallia kylvösiemenen tuotannon tällaisillakin tiloilla.

Jos hukkakauraa löytyy muilta kuin välittömästi siemenviljelykseen rajoituvilta kasvulohkoilta, kylvösiementuotanto voidaan hyväksyä, kun asianmukaiset torjuntatoimenpiteet on välittömästi toteutettu eikä riskiä hukkakauran joutumisesta kylvösiementuotantoon tarkoitettuun erään enää ole.

Eviraa on arvosteltu toisaalta liian tiukasta lain tulkinnasta ja toisaalta liiallisesta löysyydestä hukkakauravalvonnassa. Koko tilan siementuotannon hylkääminen voi tuntua kohtuuttomalta seuraukselta siemenviljelijälle varsinkin, jos tilan siementuotanto joudutaan lopettamaan kokonaan. Tilakokojen ollessa suuria ja saastuneiden ja puhtaiden lohkojen ollessa kaukana toisistaan koko tilan siementuotannon hylkäämisen ei pitäisi olla välttämätöntä. Vuosittain Eviran tekemistä siemenviljelysten hylkäyspäätöksistä on valitettu noin 1-3 kertaa maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Ratkaistuissa tapauksissa Eviran päätökset on todettu hukkakauralain ja -asetusten mukaisiksi. Osa viljelystarkastajista ja viljelijät, joilla ei ole hukkakauraongelmaa, pitävät säästöksiä jopa liian lievinä.

Suomen hukkakaurasäännökset ovat tiukemmat kuin esimerkiksi Ruotsissa. Suomessa viljakasvien siemenviljelyksiä hylätään vuosittain 2-3 prosenttia viljelypinta-alasta. Ruotsissa hylkämisprosentti on suurempi. Suomessa noudatettavat toimintaperiaatteet estävät käytännössä hukkakauraongelman leviämistä siemenviljelyksillä.

Suomen EU:hun liittymisen yhteydessä komission tekemä päätös 95/75/EY antaa Suomelle mahdollisuuden asettaa tiukempia vaatimuksia hukkakauran esiintymisestä viljakasvien siemenissä kotimaisessa tuotannossa ja vaatia tuontisiemenieriltä todistusta hukkakaurattomuudesta. Tarkastusten yhteydessä tuotaessa siemeniä Suomesta EU:n ja kolmansien maiden alueelta on hylätty, jos niistä on löydetty hukkakauraa.

4 Yhteenveto

Hukkakauran saastuttama ala on kasvanut 11,7 prosentista (2001) 13,7 prosenttiin (2007) viljelyssä olleesta peltoalasta. Samalla aikavälillä varsinainen hukkakauran saastuttama ala hehtaareissa on kasvanut 22 prosenttia (262 997 hehtaaria 321 058 hehtaariin). Torjunnan toimet on kohdistettu

pahimmin saastuneille alueille ja sen seurauksena melko voimakkaan saastunnan luvut ovat vähentyneet vuosien 2001–2007 välillä 6 973 hehtaarista 5 512 hehtaariin.

- Hukkakaurakatselmuksia ja -tarkastuksia voidaan tehdä vain tietyssä aikana kesästä, josta aiheutuu työruuhkaa tarkastajille ja tarkastusten tekemättä jättämistä lomien takia.
- Kun tilat ovat suuria ja saastuneet ja puhtaat lohkot puolestaan kaukana toisistaan, koko tilan siementuotannon hylkääminen voi johtaa kohtuuttomiin seurauksiin. Tilan siementuotanto voidaan esimerkiksi joutua lopettamaan kokonaan.
- Hukkakauran torjunnan kustannuksien korvaamiseen viljelijöille tarkoitettu määräraha on pieni kattamaan kaikkien hakemusten korvaamisen. Kustannusten korvaaminen lisäisi todennäköisesti torjuntainnokkuutta.
- Maa- ja metsätalousministeriön asetusta hukkakauran torjunnasta on muutettava siten, että torjunnan teettämisen mahdollisuus olisi myös TE -keskuksella sekä Eviran tarkastajilla heti kun vakava saastunta havaitaan.
- Tukiehtojen täyttämättä jättämisen rangaistuksia hukkakauran osalta tulisi tiukentaa ja yhdenmukaistaa koko maan mittakaavassa. Tällä hetkellä TE -keskuksilla on hyvin erilaiset käytännöt tukien leikkaamisesta.
- Nykyisen hukkakauran torjunnan tehokkuuden mittaamiseksi hukkakauran torjunnasta olisi tehtävä hyöty/kustannusanalyysi.

5 Lopuksi

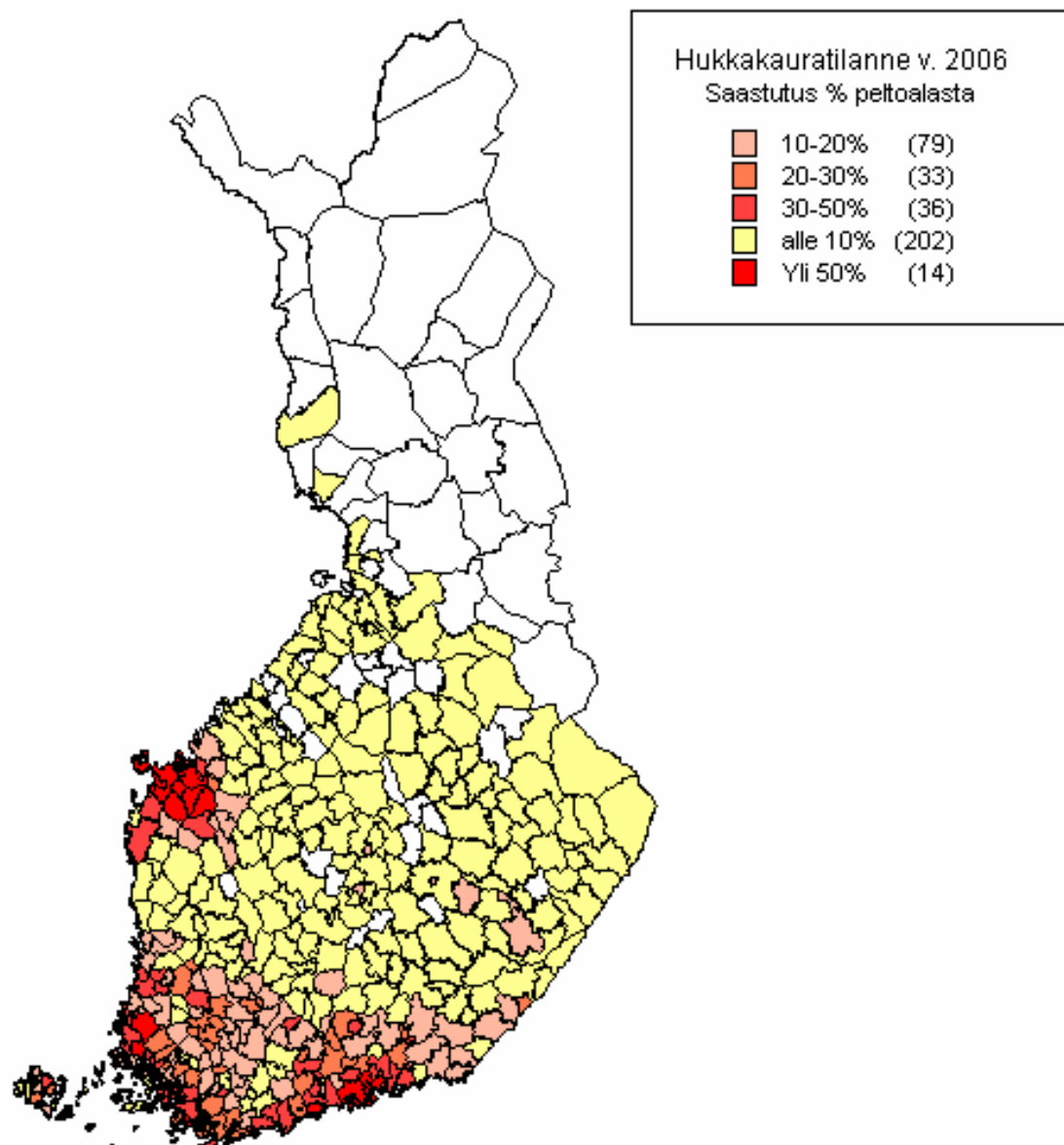
Hukkakauran leviämisen estämiseksi tehtävää työtä on jatkettava. Laki on edelleen tarpeellinen, mutta tiloille ei saa aiheutua kohtuuttomia seurauksia muutaman hukkakaurayksilön löytymisestä toisistaan erillään olevista vaikkakin samaan tilakokonaisuuteen kuuluvista peltolohkoista. Hukkakauralaki, sen nojalla annettavat asetukset tai säädösten soveltaminen ei saa olla esteenä siementuotannon kehittämiselle Suomelle. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että siementavarassa ei ole hukkakauraa. Tuontitavaran tarkastuksia on edelleen jatkettava nykyiseen tapaan.

TE-keskusten tulkinnat, kun hukkakauraa ei ole torjuttu asianmukaisesti, olisi yhdenmukaistettava. Tukien pidättämisellä päästäisiin todennäköisesti parhaaseen lopputulokseen hukkakauran leviämisen estämiseksi.

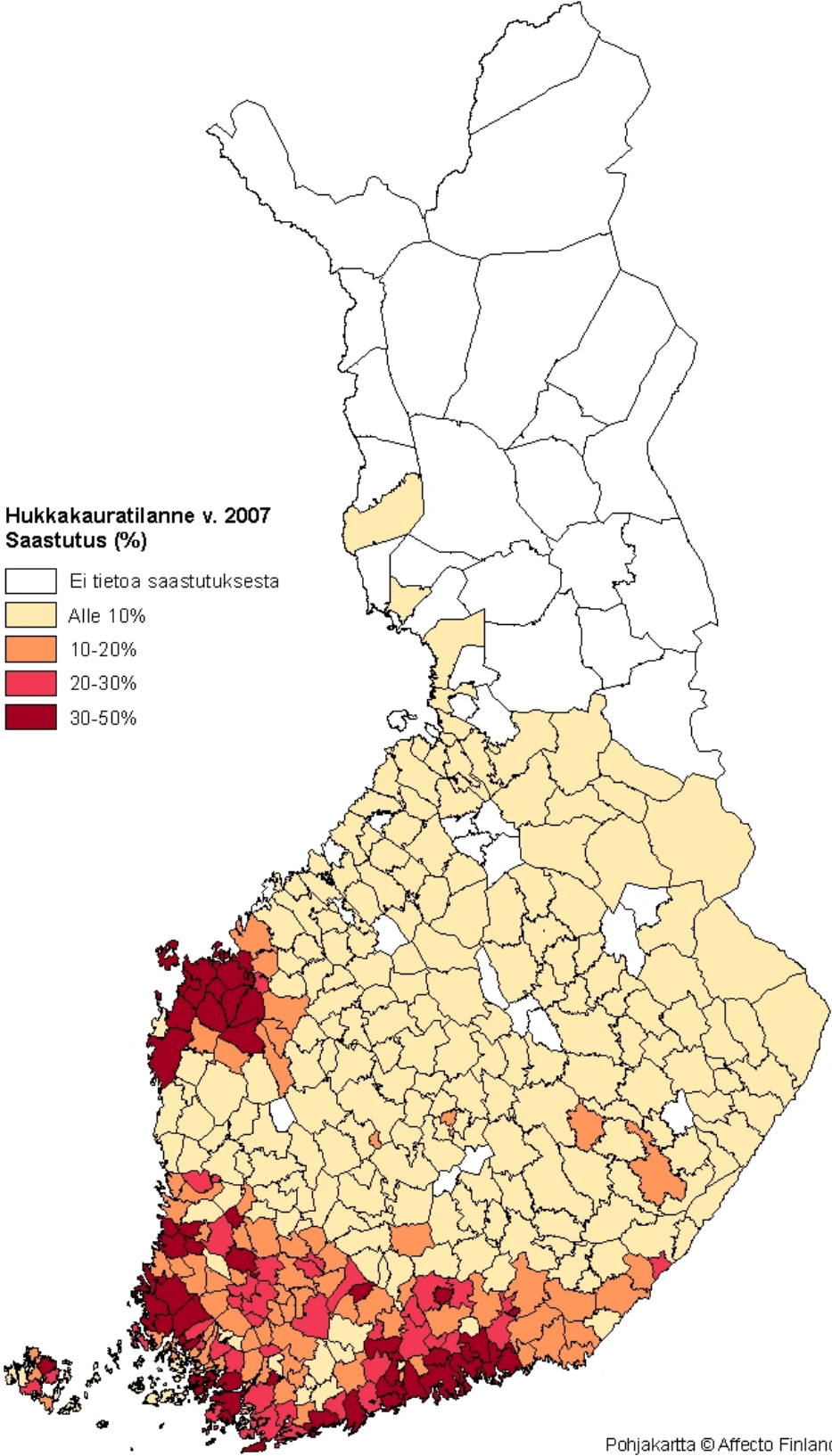
Eviran koordinoimaan hukkakauran torjuntasuunnitelmien tekemistä ja niiden toimeenpanoa on jatkettava. Yhteistyö neuvonnan kanssa on toiminut hyvin. Varsin vähäisellä panostuksella (vuonna 2008 20 000 €) saadaan pahimmat hukkakauran saastuttamat lohkot torjunnan piiriin.

Tiedotuksella ja neuvonnalla on oma tärkeä roolinsa taistelussa hukkakauraa vastaan. Hukkakaura vie elinvoimaan muilta kasveilta ja sadot alenevat. Viljelijöiden tietämys asiasta ja vastuullinen suhtautuminen torjuntatoimenpiteisiin on kuitenkin perusedellytys hukkakauran leviämisen estämiseksi ja vähitellen siihen, että kokonaissaastunta ala vähenee.

Liite 1 Hukkakauran saastuttaman peltoalan osuus vuonna 2006

LIITE 2 Hukkakauran saastuttaman peltoalan osuus vuonna 2007

MMM:n vuonna 2007 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2007:1 Maatalouspolitiikan vaihtoehdot –työryhmä
Loppuraportti
ISBN 978-952-453-314-0
- 2007:2 Peltobiomassa, liikenteen biopolttonesteet ja biokaasu -jaosto
Loppuraportti
ISBN 978-952-453-315-7
- 2007:3 Patoturvallisuustyöryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-317-1
- 2007:3a Dammsäkerhetsarbetsgruppens slutrapport
ISBN 978-952-453-334-8
- 2007:4 Rapport från arbetsgrupp för att utarbeta system för administration
av landskapet Ålands stöd ur EU:s landsbygdsfond (EJFLU) för
kommande programperiod
ISBN 978-952-453-318-8
- 2007:5 Geenivarojen saatavuutta ja hyötyjen jakoa koskevien Bonnin
ohjeidenkansallinen toimeenpano. Taustaselvitys, Helsinki 2006
ISBN 978-952-453-319-5
- 2007:6 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten
laboratoriopalvelujen rationalisointi
ISBN 987-952-453-320-1
- 2007:7 Metsäntutkimuslaitoksen maiden hallinnan siirto
ISBN 978-952-453-321-8
- 2007:8 Luonnonvarojen ja elintarviketalouden talous- ja
yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kehittäminen.
Selvitysmies Ilkka P. Laurilan arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-322-5
- 2007:9 Luonnonvara-alan teknologisen tutkimuksen kehittäminen
Selvitysmies Markku Järvenpään arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-323-2
- 2007:10 Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojelun täydentäminen.
Metsähallituksen ja luontojärjestöjen ns. dialogiratkaisun
jatkotoimenpiteet
ISBN 978-952-453-325-6
- 2007:11 Maaseudun mikroyritysten kattavammat palvelut
Maaseudun mikroyritysten yrityspalveluiden seurantaryhmän
2. väliraportti
ISBN 978-952-453-326-3
- 2007:12 Maaseutuelinkeinorekisterilain uudistamistyöryhmä
ISBN 978-952-453-327-0

- 2007:13 Artiklan 141 mukaista tukea valmistelleen työryhmän raportti
ISBN 978-952-453-328-7
- 2007:14 Luonnonvara-alan bioteknologinen tutkimus ja sen kehittäminen.
Selvitysmies Jouni Aallon arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-333-1
- 2007:15 Eläinlääkintähuoltotyöryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-338-6
- 2007:16 Sukevan vankilatilan geenipankkikarjan säilyttämisvaihtoehdot
kustannusvaikutuksineen
ISBN 978-952-453-345-4
- 2007:17 Selvitys eri vaihtoehdoista hevosten teurastamisen järjestämiseksi
ISBN 978-952-453-346-1

ISBN 978-952-453-350-8
ISSN 0781-6723